

In blinde drift

In blinde drift

Klaas Schermer

Schrijver: Klaas Schermer

Coverontwerp:

ISBN: 9789402171105

© Klaas Johan Schermer

Op dit middernachtelijk uur heerste er rust in de jachthaven. Voorzichtig laverend over de smalle en soms wat wankelende steigers hadden de laatste gasten van clubhuis “*De Vuurtoren*” koers gezet naar hun kooien. Hoewel het vaarseizoen al op 1 april begon, was de bar pas open vanaf 1 mei. Voor die tijd waren er nauwelijks gasten. Ook nu waren er dagen dat het feitelijk niet uit kon. Een commercieel café zou zijn deuren al lang geleden hebben gesloten. Deze jachthaven was echter een verenigingshaven, betaald en bestuurd door de leden. Het nieuwe, ruime en fraaie clubhuis werd gerund door vrijwilligers. Zelf zagen zij daarin het bewijs dat Groningers nog een gevoel van saamhorigheid hadden, iets wat Randstedelingen al lang geleden waren kwijtgeraakt. Maar kwaaddenkende beweerden, dat Groningers nog zuiniger waren dan de gemiddelde Hollander en daarom niet wilden betalen voor professionele horecamedewerkers. Dankzij de inspanningen van degenen die bereid waren tenminste een weekend, maar vaak ook een hele week vrijwillig bardienst te doen, waren de prijzen in het clubhuis laag, want loonkosten waren er niet en eventuele tekorten werden gedekt uit de verenigingsgelden.

Henk en Aaltje Eizenga, die deze avond bardienst hadden, waren klaar met hun werk. Sinds Henk met pensioen was spande hij zich in voor de vereniging. Met zijn verweerde kop, zijn witte krullen en zijn gulle lach was hij een gewaardeerde man in de jachthaven en achter de bar. Aaltje leek jonger dan haar jaren, dankzij de zorgvuldig bijgehouden kleur van haar haar, het kleine, slanke lichaam en haar voortdurende bedrijvigheid; intussen hielden haar spiedende ogen bij waar een glas of bordje leeg en de dorst nog niet geheel gelest was of de honger nog onvoldoende gestild.

Nu hadden ze de glazen gespoeld, de flessen opgeruimd, het geld uit de kassa in de kluis, de lichten uit en de deur op slot gedaan. Ze deden deze taken na vertrek van de laatste gasten altijd zwijgend en efficiënt. Een enkele keer wees Aaltje haar man op een paar glazen en flessen die nog in de kast, en kratjes of dozen die in het magazijntje moesten worden weggezet. Dan knikte Henk en deed wat zijn vrouw van hem verlangde. Het enige wat je hoorde was het zachte neuriën van Henk. Dat duidde erop dat hij in een opperbeste stemming was. Hij deed deze bardiensten graag, omdat ze altijd

interessante ontmoetingen en verhalen opleverden. Zelf diste hij tijdens de bardiensten aan wie het maar wilde horen of te lui was om van zijn barkruk op te staan en weg te lopen, de meest onwaarschijnlijke avonturen op over de zeiltochten van hem en Aaltje op zee. Hij vertelde over een opkomende mist die zo dik werd, dat de boot er bijna een volle knoop aan snelheid door verloor, of over een tocht vanaf Vlieland naar Lauwersoog, waarbij de wind hen onbedoeld maar zonder schade recht over de Engelsmanplaat blies. Daarbij keek hij dan af en toe naar Aaltje die altijd bevestigend knikte, ook als ze het verhaal niet had gevolgd. Wanneer zijn gasten hem ten slotte ongelovig aanstaarden barstte hij uit in een joviale lach, die snel werd overgenomen door de anderen aan de bar. Niemand nam het hem ooit kwalijk dat zijn fantasie wel eens een loopje met hem nam. Een mooi verhaal hoeft immers niet waar te zijn.

Aaltje had ook plezier in haar vrijwilligerswerk, vooral in haar vermogen de bestellingen te onthouden zonder ze te hoeven opschrijven en de klanten snel van hun drankje of hapje te voorzien. Ze waren goed op elkaar ingespeeld. Als zij een bestelling doorgaf aan Henk viste hij behendig de flesjes, glazen of borden uit de kast, of liet hij in het keukentje de bitterballen of kroketten in de hete olie glijden. Ook nu ze aan het opruimen waren gaven kleine aanwijzingen, soms niet meer dan een nauwelijks waarneembaar handgebaar, sturing aan het werk. Hier deed Henk wat Aaltje hem opdroeg, op de boot was dat precies andersom. Beiden waren al jaren volmaakt tevreden met deze taakverdeling.

Intussen lag “Hoover”, hun oude Jack Russell, minstens zo tevreden onder een tafel te wachten tot haar baasjes haar zouden meenemen naar buiten voor een plas en daarna naar haar mand in de boot.

Nog geen half uur nadat de bardienst was geëindigd liepen Henk en Aaltje gearmd in de richting van hun boot “*De Wadloper*”, een stalen Koopmans van 34 voet, om zich voor de nacht terug te trekken. Miss Hoover liep op gepaste afstand achter hen aan. Zoals altijd bewoog de hond haar neus heen en weer over de grond. Ze leek een levende uitvoering van het oude type stofzuiger waarmee Aaltje in het begin van haar huwelijk de vloeren van hun huis stofvrij hield. Aaltje volstond altijd met ‘Hoover’, de kortst mogelijke aanspreektitel:

‘Hoover, kom hiér’, ‘Hoover, lós’ en dergelijke. Henk vond het gepaster voluit te spreken van ‘Miss Hoover’, het was dan weliswaar een hond, het was overduidelijk een vrouwtje, in haar jeugd zelfs een zeer verleidelijk type als ze met een scheef kopje en één oor omhoog, het andere omlaag, het staartje kwispelend als een vlaggetje waarmee een kind op Koninginnedag zwaait, je met haar grote donkere ogen vragend aankeek: ‘Zie je me wel? Ga je nu met me spelen?’ Inmiddels een oude dame had ze steeds meer tijd nodig om juist dat ene plekje te vinden dat ze geschikt vond voor haar plas. Een mens zag geen verschil tussen dit of een ander stukje gewone aarde. Terwijl Aaltje geduldig wachtte tot Hoover tevreden was liep Henk alvast naar de boot. Dat het aardedonker was maakte voor Hoover niet uit. Zij had genoeg aan haar neus. Maar kieskeurig was ze wel. Ook deze keer duurde het onbetamelijk lang voor ze stil stond, aanstalten maakte, toch nog overeind kwam en een halve meter verder liep, snuffelde, aarzelend door haar achterpootjes zakte en de grond met haar kostbare vocht besprenkelde.

Toen Aaltje en Hoover bij de boot arriveerden was Henk al klaar met uitkleden.

Het was donker en stil in de haven. In een enkele kajuit brandde nog licht. In de zomer zouden hier en daar nog mensen in de kuip van hun boot zitten te genieten van een mooie, stille avond. Op deze late en frisse donderdagavond in mei was er geen mens meer te bekennen. Waar nog licht te zien was ging het om de paar passanten die nog lang moesten napraten over de fraaie tocht van die dag: de onverwacht harde wind, de ongeloofelijk scherpe koers, de ongekend steile golven, de sublieme stuurmanskunst van de schipper, de perfecte samenwerking van de bemanning, de plannen voor de volgende dag.

Henk en Aaltje kropen in hun dubbele kooi en terwijl Henk om slaperig te worden nog een paar bladzijden las in een verhalenbundel van Joseph Conrad, draaide Aaltje zich beurtelings op haar linker en op haar rechter zij om die ene houding te hervinden waarin ze zich kon ontspannen om een aantal uren ongestoord te kunnen doorslapen. Wat tijdens lange tochten een uitkomst was - korte slaapjes voor de wacht haar weer aan dek riep - was aan de wal een ergernis waar ze moeilijk aan kon wennen. Henk had amper twee

bladzijden gelezen over de lotgevallen van het oude kolenschip 'Judea', toen hij met een luide en langgerekte gaap de licht sluimerende Aaltje weer bij haar positieven bracht. Het verhaal uit *Youth* was allesbehalve slaapverwekkend en toch kon Henk zijn ogen niet meer openhouden. Hij vond het verhaal dat hij nu las mooier dan het veel bekendere *Haert of Darkness*, dat hij luguber vond, met dat koninkrijkje van die knotsgekke Kurtz midden in de rimboe van Congo. Nee, hij gaf de voorkeur aan *Youth*, dat liet zien dat je reis pas is geslaagd als je veilig je doel hebt bereikt. Het oude kolenschip 'Judea' bleek zo lek als een mandje en alleen door volhardend pompen had de bemanning het schip weer terug in de vertrekhaven en in een dok kunnen manoeuvreren voor reparaties. Nadat eindelijk alle lekken waren gedicht kon zij haar lange reis naar de oost beginnen. Juich echter nooit te vroeg. Door het resterende water in het ruim was in de tropen de lading steenkool gaan broeien en in brand gevlogen en nu moest het water niet *uit*, maar de boot *in* worden gepompt! De haven werd niet bereikt; de 'Judea' verdween in de golven nadat de bemanning had kunnen overstappen op een passerende boot. Henk vond dit een leerzaam verhaal. Havens deed hij vaak aan, in de Afrikaanse rimboe was hij nooit geweest en dat wilde hij graag zo houden. Maar een reis volgens plan volbrengen schonk hem geluk. De boeiende boeken over de zee gaven Henk de illusie de verre reizen te ondernemen waar hij Aaltje niet toe kon verleiden.

Aaltje gaf de voorkeur aan thrillers. Ooit was ze begonnen met Agatha Christie en op haar aandringen had Henk er ook een paar gelezen. Het voordeel van deze boeken was, dat aan het einde altijd precies werd uitgelegd wat hij daarvoor nooit had zien aankomen. Die uitleg had Henk bijna altijd nodig want hij miste nogal eens een aanwijzing. Vervelender vond hij de boeken waarin de bewijzen zo duidelijk op tafel lagen dat hij niet kon accepteren dat de politie er straal langsheen keek. Dat er domme politiemensen bestaan geloofde hij graag, alleen moesten ze hem daar niet mee lastigvallen. Vervolgens had hij een paar Amerikaanse thrillers gelezen, waarin het bloed je op alle bladzijden om de oren spatte. Niet zijn *cup of tea*. Dan liever boeken over de zee. Zijn broer Gerrit raadde hem *Casino* van Brouwers aan, wat een literaire thriller heette te zijn en waar een jachtontwerper met een groot zeiljacht een rol in speelde.

Maar Henk was afgehaakt toen hij ontdekte dat de schrijfster nog minder wist van zeilboten als hij zelf wist van boeken schrijven. Nee, een verhaal hoefde niet waar te zijn, maar de zaken die werden beschreven moesten wel kloppen. De laatste jaren las Henk vooral over de zee: Joshua Slocum, Maurice Griffith, Adlard Coles en niet te vergeten Hans Vandersmissen. Dankzij die laatste had hij destijds zoet verwisseld voor zout.

Henk knipte het lichtje uit, schoof zijn boek tevreden onder het kussen en viel in slaap. Aaltje meende nu haar plekje te hebben gevonden en probeerde stil te blijven liggen. Ondertussen dacht ze na over de vraag wanneer ze de boot zouden verkopen om vanuit een camper de wereld te bekijken. Hoewel ze graag met Henk op de boot vertoefde was het toch altijd Henk geweest die de beslissende keuze had gemaakt voor het varen, voor deze zeilboot, voor hun tochten. Ze had daar geen spijt van, maar overwoog, dat er nog heel veel te zien was in de wereld waar je geen boot voor nodig had. Als ze te oud werden voor de boot was een camper wellicht een mooi alternatief. Hoover was er feitelijk nu al te oud voor. Deze gedachten gingen naadloos over in een droom waarin zeilboten vol blaffende honden plotseling veranderden in campers met vrolijke echtparen.

Buiten was het rustig. De wind ruiste door de bomen die zwart afstaken tegen de lucht die een klein beetje oplichtte door sterren achter de wolken en zwak zonlicht ver onder de noordelijke horizon. Vallen tikten vrolijk – voor sommigen irritant - tegen de mast waar een schipper had verzuimd zijn touwwerk beter vast te maken. Het water kabbelde tegen steigerpalen, tegen de dijk en tegen boten. Elke plek had zijn eigen geluid en zelfs zijn eigen geur. Aan de eerste steiger lagen aan beide zijden de kleine boten, meestal met een buitenboordmotor die een lichte benzinegeur verspreidden. Dan had je de ondiepe platbodems, waarvan sommige naar hout en teer roken. Verderop lagen de grote, diepstekende jachten, maar voor je daar was kwam je langs de motorjachten die door hun hoekige vorm het water in de boxen extra deden klotsen. Het was een vertrouwde omgeving voor de vaste liggers, die zich door dit soort kleine aanwijzingen zelfs in het pikkedonker feilloos konden oriënteren.

Niemand zag dat een gebogen figuur zich over de weg van de jachthaven, langs de bomenrij bij het hek dat het jachthaventerrein afscheidde van de naastgelegen zeilschool, naar de laatste steiger repte, deze afliep en aan boord klom van de "*Stormvogel*", het luxe zeiljacht van Durk Dreize, een glanzende Contest 44. Durk was niet zomaar een vaste ligger. Hij was al vele jaren actief in het bestuur van de stichting die de haven en het clubhuis beheerde, organiseerde lezingen over verre reizen en stond nu zelf op het punt van wal te steken voor zijn lang voorbereide reis om de wereld. Daar werd de laatste tijd in het clubhuis veel over gepraat, want hoewel velen van zo'n reis droomden waren er weinigen die ooit verder zeilden dan de eilanden voor de kust en bij een goede weersvoorspelling naar Engeland, Duitsland of Denemarken.

Aaltje was nog amper al mijmerend in slaap gesukkeld, toen ze weer wakker schrok omdat Henk zich plotseling omdraaide en overeind kwam, het dekbed met zich meetrekkend.

Het ruisen van de bomen, het klotsen van het water en het tikken van de vallen overstemden bijna de ijselijke kreet die uit een van de andere schepen leek te komen. De kreet werd gevolgd door het zachtjes grommen van een hond. Dat was Miss Hoover, al behoorlijk blind maar met oren die nog alles konden horen. Henk was onmiddellijk klaarwakker, knipte zijn lichtje aan, draaide zich uit zijn kooi, was in één stap bij de kajuituitgang en schoof het luik open. Hij stak zijn hoofd uit het luik en draaide langzaam zijn hoofd naar links en naar rechts. In deze duisternis kon je alleen op geluiden afgaan. Op de steiger brandden weliswaar lampen, maar die waren klein en laag, stonden ver uit elkaar en verspreidden alleen een zacht licht op de planken van de steiger zelf, zodat iemand die er minder goed bekend was, niet in het koude water zou eindigen.

Opnieuw klonk er een vreemd geluid, een soort klagelijk loeien dat niet heel veel weg had van het geluid dat koeien maken, maar ook weinig menselijks had. Het kwam uit de richting van de boot van Durk, schuin aan de overkant, aan de andere kant van de steiger. Henk deed een stap terug, sprong snel in zijn bruine ribbroek, wurmde zich in zijn zwarte schipperstrui en kwam op zijn rubberen slippers nu helemaal uit de kajuit tevoorschijn, bewoog zich langs de

stagen naar de punt van zijn boot, stapte over de preekstoel, sprong op de steiger en beende gehaast in de richting van de “*Stormvogel*”. Achter hem verscheen Aaltje, weer helemaal wakker, en zij had snel een fleece en een spijkerbroek aangetrokken. Henk aarzelde. Had hij het wel goed gehoord? Nu was het stil. Alleen de wind in de bomen en het klotsende water lieten zich horen. De meeste vaste liggers waren daar zo aan gewend dat zij dat niet meer opmerkten. Het schijnt dat iemand die naast een spoorlijn woont op den duur zelfs de treinen niet meer opmerkt die voor een nieuwe bewoner dwars door het huis lijken te denderen. Henk draaide zich om naar Aaltje die nog op de boot stond, op weg naar haar man. ‘Heb jij het ook gehoord?’ Zijn stem klonk onzeker.

‘Ja, ik hoorde iets,’ antwoordde Aaltje, ‘Een gek geluid, niet normaal, maar waar vandaan kwam het precies?’

‘Volgens mij kwam het bij Durk vandaan,’ opperde Henk, ‘want ik geloof niet dat er op de andere boten aan onze steiger iemand aanwezig is. En ik heb Durk vandaag nog zien inladen.’

‘Ik denk dat we maar even moeten kijken. Voor de zekerheid,’ stelde Aaltje voor.

Na elkaar klommen ze aan boord van de “*Stormvogel*”, liepen naar de kuip en klopten op het luik, dat een beetje open stond. ‘Help, help’, klonk een zwakke stem. Henk schoof het luik open, draaide zijn rug naar de kajuit en ging het trapje af, zich vasthoudend aan de verticale handgrepen. Henk werd op de voet gevolgd door Aaltje. Zodra zijn benen de kajuitvloer bereikten draaide hij zich om. Aaltje was twee seconden later ook beneden en stond tegen Henk aangeperst. In de kajuit brandde een zwak licht boven de tafel. Twaalf volt, tien watt, registreerde Henk zonder nadenken; genoeg om je te oriënteren zonder je te verblinden. Het was er tamelijk donker door al het gelakte teakhout. Alleen het plafond was wit, maar dat bevond zich in de schaduw van de kap boven de koperen lamp die boven de tafel hing, met een elastiek naar beneden gespannen om slingeren tegen te gaan. Op de donkerblauwe kajuitbank aan stuurboord zat een vrouw; ze zag eruit alsof ze zeer vermoeid was want ze leunde zwaar opzij en hield zich met één arm steunend op de zitkussens overeind. Een lok donker haar wierp een schaduw over haar gezicht tot aan haar neus. Haar mond hing half open. Ze kreunde. Henk noch Aaltje herkende deze persoon. Durk

kenden zij wel. Die zat nu onderuitgezakt achter zijn kaartentafel aan de andere kant van de boot. Hoewel de boot ook was voorzien van alle moderne apparatuur, inclusief digitale navigatiesystemen, gebruikte Dreize ook papieren kaarten en op de tafel voor hem lag een bundel zeekaarten met daar bovenop een Bretonse plotter, een soort liniaal waarmee je koersen tekent op de kaart. Afstanden meet je met een scheepspasser; die bestaat uit twee stevige metalen benen, elk voorzien van een scherpe punt. Meestal zet je de punten op één zeemijl afstand. Je ‘wandelt’ er als het ware mee over de kaart om uit te vinden hoe groot de afstand is van A naar B, via alle noodzakelijke omwegen. Henk en Aaltje hadden eerst niet in de gaten wat er aan de hand was. Plotseling beseften beiden dat de reis die Durk had willen maken was geëindigd nog voor ze was begonnen. De kin van Durk rustte op zijn borst waardoor nauwelijks was te zien dat de benen van de zware passer in zijn ogen staken, zo diep dat de scherpe stalen punten ver in zijn hersens moesten zijn doorgedrongen. Durk zat in een blauw trainingspak; de rits van het bovenstuk was open tot aan zijn navel. Zijn handen lagen op de kaartentafel. En het leek of hij zich concentreerde op wat er voor hem lag. Hij zat daar roerloos.

Durk was dood, dat zou zelfs de halfblinde Miss Hoover hebben kunnen zien.

‘Goeie god’, riep Aaltje en ze huiverde. Aaltje was een nuchter mens maar toen ze zo plotseling met bloed en dood werd geconfronteerd vielen even alle zekerheden van het bestaan weg. Ze wees met een bibberende vinger naar het hoofd van Durk. Nu zag Henk het ook.

‘O jee, wat is hier gebeurd? Wat vreselijk!’ riep Henk en daarbij keek hij verschrikt naar de vrouw op de bank: ‘Hoe kan dit nou? Hebt u hem ...?’

De vrouw op de bank haalde schokkerig adem in een poging wat te zeggen. Ze schudde alleen haar hoofd.

Aaltje boog zich naar het slachtoffer. Eén passerbeen zat diep in het rechteroog. Ze zag dat er een dunne straal bloed was uit gelopen, over zijn borst en jack op de kaartentafel, waar de bovenste kaart er een opvallende rode zee bij had gekregen. Ondanks zijn akelige toestand rook Durk Dreize bijzonder fris, merkte Aaltje op. Ze bespeurde een zwakke geur van zeep en deodorant. Ze boog zich nog wat meer naar Durk om te ontdekken dat het andere passerbeen

inderdaad in zijn andere oog zat, toen er uit zijn keel een diep rochelend geluid opsteeg. Aaltje sprong verschrikt achteruit en struikelde tegen Henk aan die zich vastgreep aan de grote tafel midden in de kajuit.

‘Hij leeft nog! Hoorde je dat? Hij leeft nog!’ In haar stem klonk geen hoop door, eerder schrik. Henk keek haar ongelovig aan. ‘Hij leeft nog? Grote god, hij leeft nog? Is dat mogelijk?’

‘Snel! Snel 112 bellen en verder nergens aan komen,’ bracht Aaltje uit na een paar keer diep adem te hebben gehaald. Henk ging fier rechtop staan alsof hij nu de gezagvoerder van deze boot was.

‘Oké. Aaltje, loop snel terug naar onze boot en bel de politie. Ik blijf hier de wacht houden,’ Daarbij keek hij dreigend naar de vrouw op de bank die overigens geen aanstalten maakte om ook maar iets anders te ondernemen dan daar op die bank te zitten met een verstard lichaam en een verschrikt gezicht. Henk nam haar op. Hij schatte haar op een jaar of veertig. Tenger gebouwd, geen type dat passers in ogen drukt, hoewel, ze was wel pezig en vermoedelijk behoorlijk sterk. Zijn Aaltje was ook niet groot, maar toch had Aaltje menigmaal hun “*Wadloper*”, als ze vastliepen op een bank, met de vaarboom er af weten te duwen. Klein maar sterk. Vergis je niet in bootjesvrouwen. Vaak spelen de mannen dat ze de schipper zijn, terwijl hun vrouw de koers bepaalt en ingrijpt in moeilijke situaties. En dat niet alleen op de boot. Henk kende zijn eigen beperkingen en was blij dat Aaltje zijn betrouwbaar bootsmaatje was. Terwijl Henk zo stond te mijmeren, wierp hij af en toe een tersluikse blik op Durk, die onveranderlijk achter zijn kaartentafel ineengedoken zat.

Aaltje snelde naar hun eigen boot. Een onervaren persoon had zich in de duisternis van deze nacht niet zo snel over boten en steigers kunnen bewegen als Aaltje, die niet alleen al vanaf haar jeugd gewend was aan boten, maar nu ook blij was de akelige situatie die ze hadden aangetroffen op de boot van Dreize, te kunnen ontvluchten.

In de kajuit van hun eigen boot aangekomen knipte ze het lichtje aan boven de kaartentafel, waar haar mobiele telefoon lag. Het was alsof ze daar Durk Dreize zag zitten, zo scherp was dat beeld op haar netvlies geëtst. Ze griste haar mobieltje weg alsof de denkbeeldige dode haar plotseling bij de arm zou kunnen grijpen. Terwijl ze trillend van de zenuwen het alarmnummer intikte bedacht ze wat ze

precies moest zeggen. Ze kreeg verbinding en vertelde dat ze een lijk hadden gevonden, een lijk dat misschien nog leefde. Nee, dat wist ze niet zeker, legde ze de verbaasde stem aan de andere kant van de lijn uit. Stalen pennen in het hoofd. Bloed, ja, veel bloed. Of nee, dat viel eigenlijk wel mee. Maar wel bloed. Het slachtoffer leek dood maar had ook nog geluid gemaakt. In een boot in de jachthaven van Lauwersoog. Ze moest haar naam en leeftijd zeggen en daarna werd hulp toegezegd. Vervolgens stommelde ze in een veel langzamer tempo terug naar de boot waar Henk de wacht hield.

Henk hoorde voetstappen op het dek en wist onmiddellijk dat het Aaltje was: meer schuivend dan lopend. Er verschenen twee benen in het luik die rap de trap af kwamen. ‘Ik heb 112 gebeld. Het zal wel even duren voor ze hier zijn.’

‘Mooi zo. Wat doen we intussen met ...?’ en Henk wees met zijn hoofd naar de vrouw die er de oorzaak van was dat ze nu hier stonden. Aaltje dacht even na en zei: ‘Zal ik haar maar meenemen? Ze kan hier toch moeilijk blijven zitten, zo bij ... Durk. Ik geef haar een cognacje. Dat zal haar wel wat bij haar positieven brengen. Gaat u met mij mee?’ Dat laatste zei ze luid in de richting van de nog steeds enigszins verdwaasde vrouw. Die had het verzoek kennelijk gehoord en geaccepteerd, want ze knikte instemmend, stond op en volgde met trage tred Aaltje op de trap, over het dek en de steiger, naar de boot van Aaltje en Henk. Aaltje liep licht hoofdschuddend voorop. Ze kon nog steeds niet beseffen dat wat ze zojuist had gezien werkelijkheid was. Die gil. Die passer in de ogen van Durk. Het bloed. Dat gegrom. Deze vrouw. Weer terug op haar eigen boot en in de kajuit wees ze naar de bank waar haar vrouwelijke metgezel neerstreek. ‘Ik schenk even wat in hoor!’ Er ging een lichte huivering door Aaltje heen. Miss Hoover lag onder tafel en deed alsof ze sliep. Omdat de vreemdeling samen met Aaltje aan boord was gekomen besepte ze, dat er geen onraad dreigde. Anders zou ze een paar vervaarlijke tanden hebben laten zien, overigens zonder een vreemdeling ooit te bijten. Vechten vond Hoover iets voor straathonden. Nu ging alleen een van haar oren heel even overeind om direct daarna weer gerustgesteld neer te dalen.

Aaltje reikte met één arm naar het kastje boven de rugleuning van de bank waar ze een beetje gedraaid op zat, opende het deurtje met een

beweging van haar wijsvinger, pakte de fles, daarna twee glaasjes, draaide de dop van de fles en schonk de cognac in. Twee kleine, lage, rechte glazen bijna tot aan de rand gevuld. Zelf moest ze ook weer een beetje bij haar positieven komen. Ze had jaren geleden eens een verdrongen zeeman gezien, dat was ook gruwelijk. De zee kon een moordenaar zijn, maar zoals Durk daar zat, dat was luguber. De vrouw tegenover haar zat te bibberen, haar handen trilden. Aaltje schoof een van de glaasjes naar haar gast. 'Hier drink maar, dat zal je goed doen.' De vrouw pakte het glaasje aan, nam een slok, maar zei niets. In een poging de dodelijke stilte te doorbreken vervolgde Aaltje: 'Ja, vreselijk wat er is gebeurd, gruwelijk. Ik begrijp er niets van. Ik voel me machteloos. Gelukkig heb ik Henk. Die raakt nooit in paniek. O ja, en ik heet Aaltje.'

De onbekende gast nam een slokje cognac en met een zacht stemmetje reageerde ze op de opmerkingen van Aaltje: 'Samen is mooi. Ik ben alleen.' Maar Aaltje verstond: 'Ik ben Heleen.'

'Nou, hier bent u veilig hoor. Straks komt er meer hulp. Wanneer bent u naar de boot van Durk gekomen?'

'Vanavond.'

'Hoe laat dan, ik heb niemand op de steiger zien lopen, geloof ik.'

'Ik denk dat het een uur of elf was.'

'Maar toen we u bij Durk vonden was het veel later,' riep Aaltje met grote verbaasde ogen, 'Hebt u Durk ...of was het toen al gebeurd, dat met Durk?'

Haar gast goot de rest van de cognac in één keer in haar keel. 'Ik weet niet precies hoe laat ik hier was. Het was al donker. Toen ik op de boot van Dreize kwam was hij er niet. Ik ben toen weggegaan en even later teruggekomen, en toen, toen, toen ...' haar onderlip begon te trillen. Ze nam opnieuw een slokje cognac.

'... toen zat hij daar dood te wezen?' vulde Aaltje aan. Aaltje voelde zich nu een stuk zekerder van zichzelf. De veilige omgeving en de alcohol maakten haar met de minuut sterker.

De vrouw knikte. 'Het is vreselijk.'

'Kende u Durk goed?'

Ze haalde haar schouders op. 'Ja, ik ken hem al heel lang.'

'Zeilt u ook? Gaat u mee op zijn wereldreis?' Aaltje had nooit gehoord dat Durk een vrouw zou meenemen. Vrouwen zag je wel eens aan boord, maar Durk nam ze nooit mee op reis. Dan waren het mannen onder elkaar.

‘Nee, ik ga niet mee. Dat is niks voor mij.’

Aaltje snapte er niets van. Wie was deze vrouw? Wat had ze op dat tijdstip te zoeken in de boot van Durk Dreize? De vrouw zat te huiveren en sprak amper een woord. Ze leek nauwelijks in de gaten te hebben waar ze was en dat Aaltje tegenover haar zat. Aaltje schonk nog maar eens de glazen vol. Zwijgend keek Aaltje naar haar overbuurvrouw. Die dronk de laatste druppels uit haar glas en zakte plotseling opzij, waarbij ze met haar elleboog steunde op de losse kussens op de bank. Er klonk een lange diepe zucht.

‘Ga gerust even liggen,’ adviseerde Aaltje en zonder antwoord te geven liet “Heleen” zich languit op de bank zakken, plat op haar rug, en sloot de ogen. Zo, die is snel teut, dacht Aaltje.

Plotseling drong het geluid van sirenes tot haar door. Ze klonken nog zo ver weg dat je ze niet zou opmerken als je er niet op verdacht was, maar ze kwamen snel dichterbij en op dat moment speelde haar mobieltje de eerste maten van het Wilhelmus. Aaltje tikte op de ontvangstknoop. ‘We zijn er bijna!’ klonk het opgewekt. ‘Ik kom eraan,’ schreeuwde Aaltje in de telefoon, zette hem uit en liep naar het trapje. ‘Ik moet even het hek opendoen hoor. Ik ben zo weer terug,’ zei ze op een sussende toon tegen de nu zwaar ademende vrouw en klom aan dek. Er kwam geen reactie. ‘O god,’ dacht Aaltje, ‘als zij nu ook maar niet de pijp uitgaat,’ om die gedachte onmiddellijk weer te verwerpen. Ze besepte dat deze vrouw emotioneel uitgeput moest zijn door wat zij had doorgemaakt. Die lappen we straks wel weer op, nam Aaltje zich voor.

Het hek van de jachthaven is in principe altijd dicht. De vaste liggers hebben hun eigen sleutel. Gasten moeten zich melden bij de havenmeester of bij een bekende in de haven. Jarenlang was de jachthaven open terrein geweest, tot dat werd ontdekt door mensen die een buitenboordmotor of een compleet bootje liever meenemen zonder er voor te betalen. Sinds het hek er was waren er nauwelijks nog diefstallen. Soms verdween er een stootwil, een vaarboom of een tros. Maar misschien waren die wel gewoon overboord gevallen. Aaltje ging in loopspas naar het hek en opende dat met haar elektronische sleutel voor de politiewagen en de ambulance. De sirene had een aantal bemanningen gewekt. Sommigen kwamen

nieuwsgierig naar het hek gelopen, een enkeling in pyjama met daaroverheen een jas. Ook Geurt van Dijk, de havenmeester, die in een houten bungalow op het haventerrein woonde, was in een snel aangeschoten lange jas en zijn onmisbare pet naar het hek gekomen. Terwijl een stuk of tien mensen als een soort erehaag bij het hek stonden stopte de voorste auto. Het licht van de koplampen van de twee auto's tekenden heldere cirkels in de duisternis. De benen van de omstanders werden erdoor verlicht. De man die uit de auto stapte bleef staan en vroeg aan de mensen om hem heen die nu een halve cirkel voor hem vormden: 'Wie is mevrouw Eizenga?' Aaltje kwam naar voren. 'Jaarsma,' zei de politieagent en gaf haar een hand, 'U weet waar we heen moeten?' Aaltje knikte.

De chauffeur van de ambulance was in zijn auto blijven zitten en wachtte tot de politieauto verder zou rijden. Politieagent Jaarsma wees op zijn auto en zei tegen Aaltje: 'Goed, stapt u maar in, dan kunt u ons de weg wijzen,' en tegen de omstanders zei hij: 'Ga maar weer lekker slapen, wij redden ons wel.' Aaltje nam plaats op de achterbank van de witte Volkswagen Passat. Naast de chauffeursstoel zat nog een andere agent. Hij boog zich naar achter, nam Aaltje op en zei: 'Ritsema.' Aaltje knikte slechts.

Op de aanwijzingen van Aaltje reden ze naar het einde van het terrein, naar een plek dicht bij de steiger. Iedereen stapte uit. Van de twee mannen uit de ambulance droeg één een flink soort koffer. Ritsema had een zwarte tas aan zijn schouder hangen. De andere mannen stelden zich niet voor en volgden zwijgend de stoet naar de "*Stormvogel*". De voorste agent knipte een zaklamp aan en scheen voor zich uit op de steiger om zichzelf en zijn gevolg het juiste spoor te laten volgen. Terwijl Aaltje vlot aan boord stapte, klommen de mannen met zichtbare moeite één voor één aan boord, liepen over het dek terwijl ze steun zochten bij de stagen en lieten ze zich door het trapgat omlaag de kajuit in zakken. Hoewel de boot van Durk tot de grootste in de haven behoorde was de kajuit niet berekend op zeven volwassen personen. Als iedereen zou aanschuiven rond de grote tafel zou het net lukken, maar iedereen bleef staan en keek om zich heen. Henk wees met een weids gebaar naar Durk.

'Daar zit het slachtoffer,' zei hij tamelijk overbodig. Iedereen drong die kant op en Henk en Aaltje schoven op de bank om plaats te maken voor de opgeroepen hulptroepen.

De man met het koffertje pakte daar wat instrumenten uit, bekeek het slachtoffer, voelde aan diens slaap en pols, luisterde via een stethoscoop naar borst en rug en concludeerde zonder enige emotie: ‘Mortus est.’

Vervolgens keek de politieagent die kennelijk de leiding had om zich heen, bestudeerde op afstand het slachtoffer en zei: ‘Goed. Alles zo laten. Iedereen eruit. Ik bel TR¹.’

Het ambulancepersoneel verliet de boot. Ambulancepersoneel mag geen lijken meenemen. Dat zou beslag leggen op een wagen terwijl er misschien op dat moment een gewonde of ernstig zieke moet worden opgepikt. De levenden gaan voor de doden, hoewel het ambulancepersoneel daar wel eens mee smokkelt; dan heet het slachtoffer onderweg of pas in het ziekenhuis overleden. Een van hen keerde zich in het trapgat naar Aaltje en vroeg: ‘Kunnen we er zelf uit komen?’ ‘Oprijden tot het hek,’ zei Aaltje, ‘dan schuift het vanzelf open.’

Agent Jaarsma richtte zich nu tot Henk en Aaltje: ‘U heeft het slachtoffer gevonden?’

‘Nee, er was hier een vrouw die we hoorden gillen. Wij liggen aan de andere kant van de steiger. We zijn toen komen kijken, enne, nu ja, dit is wat we vonden.’

‘En die vrouw?’

‘Die is nu bij ons aan boord,’ haastte Aaltje zich de situatie uit te leggen, ‘Die was behoorlijk overstuur. Dus leek het ons beter ...’ Jaarsma snoof een paar keer aandachtig. Vermoedelijk rook hij de alcohol die Aaltje om zich heen droeg. Hij keek Aaltje spiedend aan en vroeg: ‘Is dat hier vlakbij?’ en toen Henk en Aaltje beiden knikten keek hij naar zijn collega Ritsema en zei: ‘Ach, Huub, ga daar even heen en neem haar gegevens op. Ik zet intussen hier de boel af.’

Met Aaltje voorop en Henk en agent Ritsema er achteraan, toog de kleine stoet nu naar de “*Wadvogel*”. Henk stuurde Ritsema de juiste kant op door hem krachtig bij de mouw vast te pakken en hem op die manier de goede kant op te duwen. Aaltje was hen al een paar meter vooruit. Bij de boot aangekomen ging Henk agent Ritsema voor

¹ TR staat voor Technische Recherche. In geval van een gewelddadige dood wordt de technische recherche ingeschakeld om sporenonderzoek te doen. Pas daarna gaat de opsporingsrecherche op zoek naar een dader.

zodat die kon zien, voor zover de duisternis hem dat toestond, hoe Henk moeiteloos aan boord stapte. Intussen riep Aaltje van enige afstand van de kajuit geruststellend: ‘Heleen, ik kom eraan!’ Er kwam geen antwoord. Met Henk en Ritsema in haar kielzog daalde Aaltje af in de kajuit, waar geen menselijk wezen was te bekennen. Intussen moest Henk agent Ritsema letterlijk opvangen, omdat Ritsema met zijn neus richting kajuit had geprobeerd het steile trapje af te dalen, van de treden was gegleden en zich vastgreep aan Henk, die zich direct onder hem bevond. Met een ongelovige blik keek Aaltje om zich heen. De beide zitbanken waren leeg. De deur naar de toiletruimte stond open: leeg. De voorpunt: leeg. De hondenkooi onder de kuip: leeg. Heleen was vertrokken! Op de tafel getuigden een cognacfles en twee lege glaasjes van het feit dat hier recentelijk twee personen waren geweest. Aaltje tilde beide glaasjes op door in iedere hand er één vast te pakken en keek er ongelovig naar, alsof Heleen zich achter of in een glaasje had verborgen, en zette ze hoofdschuddend weer neer. Waar kon Heleen zijn? vroeg Aaltje zich af. Hoe was ze op het terrein gekomen, als Durk haar niet had binnengelaten? Of had zij zelf een sleutel gehad? Waarom was ze er vandoor gegaan? Raadsels, raadsel, raadsels, waar Aaltje graag onmiddellijk het antwoord op had. Miss Hoover kon haar ook geen uitsluitsel geven. Zij hief haar kop op toen zij haar baasje hoorde rommelen, deed één blind oog open en dicht en legde haar grijze kop weer neer. Traag draaide Aaltje zich om naar de twee mannen bij de kajuitingang. Henk en agent Ritsema keken haar afwachtend aan.

‘Ze is er niet meer! Weg! Vertrokken!’ sprak ze, terwijl ze haar ogen opensperde, haar schouders ophaalde en haar handpalmen naar boven keerde; het gebaar van: ik weet van niks, mijn naam is haas.

De beide mannen bleven Aaltje zwijgend onderzoekend aankijken.

‘Nou, daar snap ik zelf helemaal geen bal van.’ Het klonk schuld bewust, alsof zijzelf Heleen had verdonkeremaand.

‘En u hebt haar beiden gezien?’ vroeg Ritsema, die afwisselend naar Henk en naar Aaltje keek met een gefronste wenkbrauwen.

‘Jazeker, ze zat in de kajuit van die andere boot,’ zei Henk op doffe toon.

‘En ze heeft hier een glaasje cognac gedronken om van de schrik te bekomen. Dit was haar glaasje,’ en daarbij tikte Aaltje met haar rechterwijsvinger op het lege glaasje waar Heleen uit gedronken had.

‘En wie is zij, hoe heet zij?’

Henk schudde het hoofd. Nee, hij wist het niet. Aaltje wel: ‘Ze heet Heleen. Dat is wat ze mij heeft verteld.’

‘Heleen. En hoe verder?’

Aaltje dacht na. Had Heleen ook haar achternaam gezegd? Als ze dat had gedaan had ze hem in ieder geval niet gehoord. Dat gebeurde wel vaker als iemand zich voorstelde. Dan had ze de naam niet goed gehoord omdat ze op dat moment al haar aandacht richtte op het uiterlijk van de ander of tegelijk met die ander haar eigen naam noemde. Heleen Hoe? Had ze het goed verstaan? Zij was zelf toch ook behoorlijk van de kaart?

‘Ik weet het niet. Ik bedoel: haar achternaam niet. Het is een vrouw van een jaar of veertig, schat ik. Met donker, half lang haar. Normaal postuur. Zij heeft het lijk ontdekt en op haar gegil zijn wij toen afgekomen.’

‘Hoe laat was dat?’

‘Tegen middernacht, schat ik.’

Ritsema keek op zijn horloge. Het was nu tien over een.

‘En u kende haar niet? Hoort ze hier niet thuis?’

‘Nee, wij kennen haar niet; zelfs nooit eerder gezien.’

Henk beaamde dit: ‘Nee, dat klopt. Ik ken haar ook niet. Ze was voor ons een onbekend iemand.’

‘Nou, mooi is dat. Getuige foetsie. Misschien dader foetsie.’ De politieman schreef driftig in zijn aantekenboekje.

‘En was het slachtoffer dood toen u hem vond?’

‘Hij maakte nog geluid,’ bekende Aaltje en opnieuw voelde ze een koude rilling over haar rug lopen. Henk knikte. ‘Ja, we hoorden hem nog geluid maken, een soort brommend geluid.’

‘Dus hij leefde nog? En zat dat ding toen al in zijn ogen?’

Aaltje en Henk knikten beiden heftig.

‘En u hebt niet overwogen om dat ding eruit te trekken en hem te reanimeren?’

Henk schudde van nee en voegde daaraan toe: ‘Het leek ons beter nergens aan te komen. Dat hebben we op onze EHBO-cursus geleerd: nooit een voorwerp uit een wond verwijderen. Dan gaat het erger bloeden.’

‘Heel goed. U hebt het slachtoffer dus niet aangeraakt? Niet verplaatst of iets anders mee uitgespookt?’

‘Nee, niet aangeraakt. Geen van ons beiden heeft hem aangeraakt’.

‘Goed, ik wil wat gegevens van u en dan ga ik weg.’ Hij vroeg naar hun naam en adres en enkele andere gegevens die hij opschreef in een blocnote.

‘Binnenkort komt er iemand bij u langs om het hele verhaal nog eens te horen. Begrijp ik goed dat u op uw boot verblijft?’ Aaltje en Henk knikten beiden tegelijk in dezelfde soort cadans. ‘En woont de havenmeester bij het hek, in dat bungalowtje?’ Opnieuw knikten beiden. ‘En ik wil die glaasjes van u graag even lenen.’ ‘Natuurlijk,’ zei Henk en Ritsema pakte een plastic zakje uit zijn tasje, schoof dat over het ene glaasje, legde zijn hand op dat zakje en schoof het geheel naar het andere glaasje, waarna beide glaasjes in het zakje in zijn tas verdwenen. Hij maakte een notitie in zijn blocnote en gaf een kort briefje aan Henk. Daarop stond slechts: *16 mei. 01.15 uur. twee glaasjes in beslag genomen. wadloper. eigendom eizenga.* Vervolgens klom hij, zich stevig vastgrijpend aan de beide beugels naast de trap, naar boven. Na twee treden, voor zijn hoofd helemaal uit de kajuit verdween, draaide hij zich om en vroeg: ‘Oh, en voor ik het vergeet: u hebt dus een onbekende vrouw op die boot gezien, nietwaar?’

Henk en Aaltje zwegen en knikten, in het besef dat hun verhaal weinig geloofwaardig was. Iemand ervan overtuigen dat jouw verhaal de waarheid is, kan verdomd lastig zijn. Dat had Henk tijdens zijn bardienst die avond ook al gemerkt.

De meeste bootjesmensen die bij het hek hadden gestaan waren naar hun boot teruggekeerd. Een van hen was de auto’s achternagelopen en de uitgestapte hulpverleners tot aan de boot van Dreize gevolgd. Daar werd hem te verstaan gegeven dat hij niet welkom was. Hij snelde terug naar de paar anderen bij het hek om de situatie te bespreken. Wat was er aan de hand? Een ongeluk? Bij wie dan precies? Bij Dreize? Na een minuut of vijftien kwam de ambulance in beweging, had niemand ingeladen, reed stapvoets tot het hek openschoof en reed daarna vol gas de weg op. De resterende belangstellenden dropen nu ook af. Het warme bed lokte meer dan het oplossen van raadseltjes in de koele nacht. Daardoor misten zij de komst van de technische recherche. Rond een uur of drie kwam een andere auto het lijk ophalen. Intussen hadden de agenten Jaarsma en Ritsema de omgeving van de “*Stormvogel*” afgezet om het

sporenonderzoek mogelijk te maken. Drie mannen begonnen aan hun onderzoek. De binnenkant van de boot van het slachtoffer werd millimeter voor millimeter afgezocht, er werden foto's gemaakt en vingerafdrukken genomen op alle oppervlakken waar vingerafdrukken zich zouden kunnen bevinden. Daarna, toen het alweer licht was geworden, kwamen de buitenkant van de boot en de steiger aan de beurt. Het sporenonderzoek ging de hele dag door, terwijl intussen de onderzoeksrecherche met haar taak begon.

Na de nacht waarin Dreize dood in zijn boot was aangetroffen was clubgebouw "*De Vuurtoren*" tijdelijk in gebruik als politiepост. Vanuit die plek trok een aantal politiemensen eropuit om informatie in te winnen bij allen die in de haven verbleven. Ze vroegen naar wat iedereen had gezien of gehoord en of ze iemand kenden die voldeed aan het signalement dat Aaltje en Henk Dreize hadden geschetst van de vrouw die zij op de boot van het slachtoffer hadden aangetroffen. In het clubgebouw had de jonge vrouwelijke rechercheur Zinnat Hariri haar intrek genomen. Zij was aangewezen als voorlopige 'leider onderzoek' om de eerste informatieronde voor haar rekening te nemen. Ze werd bijgestaan door collega Cor Hoenderloos, een ervaren rechercheur die eraan gewend was alles uitvoerig te noteren. Het clubgebouw was gesloten voor ander publiek.

De politieagenten die donderdagnacht de zaak hadden bekeken en het gebied hadden afgezet, waren agenten in uniform geweest, 'blauw' zoals dat binnen en buiten het korps wordt genoemd. Het uniform is gewenst om het nodige gezag uit te stralen: de agenten moeten mensen op afstand houden of tegenhouden en desnoods arresteren. Behalve het uniform benadrukken een vuurwapen en andere attributen het feit dat zij op die plek op dat moment de baas zijn.

Rechercheurs hoeven geen uniform te dragen, al hebben zij er wel een voor bepaalde – vooral ceremoniële – gelegenheden. Een enkele rechercheur is gehecht aan het uniform en draagt het ook in andere situaties. Rechercheurs gaan dus meestal in burger. Zij praten met mensen en denken na. Daar is geen uniform voor nodig. In Nederlandse politieseries is een rechercheur meestal zeer slecht gekleed: in een oude pullover, of in een tot op de draad versleten

colbertjasje waarvan de zakken uitpuilen en dat leren versterkingen heeft op de ellebogen, de benen in een te wijde broek die nodig naar de stomerij moet, of gehuld in een vormeloze regenjas. Cor Hoenderloos voldeed in lichte mate aan dit stereotype beeld. Hij was lang en mager en droeg altijd de colbertjasjes die zijn vrouw Vera voor hem uitkoos: grijs of beige. Soms met een ietwat gewaagd ruitdessin, hoewel dat altijd in een soort schutkleur was waardoor het nauwelijks opviel. Wel droeg hij altijd een wit overhemd met een smalle zwarte stropdas waarvan de knoop scheef zat; de dubbele Windsor had hij nooit leren maken. Zijn broeken waren meestal van dezelfde kleur als zijn jasjes en te wijf voor zijn magere benen en billen. In uiterlijk was Hoenderloos een doorsnee man. Ook in leeftijd: ergens achter in de dertig. Het enige wat bij hem wel opviel waren zijn oren; die leken bij de conceptie te zijn vergeten en er later haastig aangeplakt. Ze stonden merkwaardig ver van zijn reeds kalende hoofd af. Als kind was hij daar veel mee geplaagd. Zijn moeder had hem verteld dat hij een bijzondere gave had, dat hij beter kon luisteren dan alle andere kinderen, en in zijn huidige functie kwam dat vermogen goed van pas.

Naast hem was Zinnat Hariri een opvallende verschijning. Zij was achter in de twintig en beeldschoon. Haar huid was lichtbruin, haar ogen gitzwart met een zwart lijntje onder en boven de ogen. De wenkbrauwen waren geëpileerd waardoor ze dun en strak de ogen accentueerden, zonder dat een potlood nodig was om de contouren te benadrukken. Het haar was donkerbruin, tegen zwart aan en viel in ruime golven op haar schouders. Soms was onder dat haar een glimp te zien van de oorbellen of zilveren ringen die haar oren sierden, een enkele keer hing daar goud. Haar neus was smal en recht, zelfs iets gebogen als je er goed naar keek, terwijl haar lippen vol en rood waren. Haar hals ging verscholen achter een zijden sjaal met bruine en okerkleurige banen. Haar jasje had weer een andere kleur bruin dat wonderwel combineerde met de sjaal en haar crèmekleurige blouse. Verrassend was de blauwe spijkerbroek met rode stiksels. Haar voeten staken in open schoenen die met een drietal smalle zwarte bandjes de wreef vasthielden. Dankzij de hakjes van een centimeter of vijf was ze slechts een half hoofd kleiner dan Hoenderloos.

Haar collega's waren inmiddels gewend aan het feit dat Zinnat Hariri zich elke dag op een andere manier wist te kleden en letten er